

*С.В. Волик,*  
здобувач кафедри політології та  
філософії ХарПІ НАДУ, м.Харків

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ ЗАСОБАМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

*З'ясовано основні важелі впливу державного управління на соціально-економічні процеси в умовах утвердження ринкових відносин.*

**Ключові слова:** регіон, регіональна політика, регіональне управління, сталий розвиток регіонів, місцевий рівень.

У контексті реалізації адміністративної реформи в Україні, розпочатої у 2010 році Президентом України В.Януковичем, пріоритетного значення набуває питання щодо підвищення рівня ефективності здійснення державного управління на регіональному рівні. У таких умовах потрібен пошук нових шляхів забезпечення конкурентоспроможності регіонів, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності економіки України.

Виклики глобалізації та сукупність внутрішніх проблем в Україні призводять до посилення диференціації регіонів за рівнем розвитку. У таких умовах досягти ефективного управління у всіх сферах життєдіяльності регіонів неможливо без орієнтування на перспективу сталого розвитку.

Проблематика державного управління регіонами неодноразово ставала темою наукових досліджень відомих вчених, серед яких В.Бабаєв, Р.Безсмертний, І.Коліушко, О.Конотопцев, О.Коротич, О.Лазор, В.Малиновський та ін.

Вагомий внесок у дослідження сталого розвитку регіонів зроблено такими вченими як В.Артеменко, О.Білорус, Б.Буркинський, З.Герасимчук, Б.Данилишин, Г Дейлі, О.Невелєв, В. Мамонова, Д.Медоуз, В.Шевчук та ін.

Проте, незважаючи на низку наукових досліджень із зазначеної проблематики, є недостатньо дослідженим аспект щодо етапів формування

державної політики розвитку територій в Україні.

Метою статті є з'ясування основних важелів впливу державного управління на соціально-економічні процеси в умовах утвердження ринкових відносин.

Питання управління розвитком регіонів займає ключове місце у системі регіональної політики України. Пріоритетами державної соціально-економічної політики, спрямованої на створення умов для розвитку регіонів, є правове регулювання відносин шляхом прийняття законодавчих актів та рішень державних і регіональних органів, спрямованих на реалізацію державної політики у цій сфері; формування стратегій розвитку держави та регіонів через розробку та реалізацію цільових комплексних програм; посилення ролі місцевих бюджетів у фінансуванні регіональних стратегій регіонів та програм.

Відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» мета стимулювання розвитку регіонів полягає у забезпеченні їх сталого розвитку в інтересах усієї України, підвищення рівня життя населення, подолання бідності й безробіття, формування середнього класу; ефективного використання економічного, наукового, трудового потенціалу, природних та інших ресурсів, а також особливостей для досягнення на цій основі підвищення рівня життя людей; створення рівних умов для динамічного, збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів України [1].

Вивчаючи взаємозв'язок адміністративно-територіального устрою та сталого розвитку регіону, В.Бабаєв зазначає, що у моделях адміністративно-територіального устрою держав ураховуються різні складові в оцінці забезпечення територіальних утворень: економічна, природно-ресурсна, соціальна, інституціональна [2].

Слід наголосити, що в науковому обігу ще не склалося остаточного визначення поняття «регіональна політика». На нашу думку, регіональна політика – це комплекс заходів, спрямованих на розроблення та реалізацію ефективних механізмів управління економічним, соціальним, культурним,

екологічним розвитком регіональних спільнот на основі узгодження державних і регіональних інтересів та раціонального використання специфічного потенціалу регіонів. У цьому контексті регіональна політика тісно пов'язана з іншими сферами державної політики, що реалізуються на різних рівнях територіальної організації влади.

Важливим чинником впливу на осмислення сутності та особливостей управління процесами розвитку на регіональному рівні є уточнення понять «регіон» та «регіональне управління». Слід зазначити, що ця проблема не є новою. Одним із перших теоретиків-регіоналістів вважається Й. Тюнен, відомий своїм дослідженням «Ізольована держава у її відносинах з сільським господарством і національною економікою» [3], який запропонував визначення територіально-економічних меж регіону радіусом ринку.

Теорії та підходи до регіоналістики вітчизняних і зарубіжних учених віддзеркалюють ставлення до регіону, перш за все, як до економічної одиниці. З точки зору економічної та управлінської науки під регіоном слід розуміти «частину території держави, що виділилася в процесі суспільного (територіального) розподілу праці, яка спеціалізується на виробництві певних товарів чи послуг, характеризується спільністю і специфічним щодо інших територій типом відтворення; комплексністю і цілістю господарства; наявністю органів управління, що забезпечують розв'язання завдань, що стоять перед регіоном» [4].

Існує, подібне наведеному, визначення поняття «регіон» як «цілісність, що формується територіально-промисловим комплексом будь-якої місцевості і відповідним йому стійким до зовнішнього економічного впливу територіальним об'єднанням людей, з груповою функцією попиту, яка відрізняється від функції попиту інших територіальних об'єднань» [5].

Підсумовуючи різні підходи щодо трактування поняття «регіон», пропонуємо таке визначення регіону: територіально-спеціалізована, адміністративно окреслена частина економіки країни, що характеризується єдністю та цілісністю відтворювальних процесів і управління.

На нашу думку, характерними ознаками регіону є:

- територіально-виробнича структура, що передбачає економічні зв'язки в сукупності усіх міст та населених пунктів адміністративної території (області);

- інтегроване економічне середовище з переважно замкнутим виробничим циклом;

- виробництво кінцевої продукції на основі регіонального розподілу праці;– функціонально-просторове середовище, де узгоджуються усі наявні на певній території чинники економічного відтворення;– єдина комунікаційна, транспортна й економічна системи;

- відносна самостійність господарювання в межах єдиного виробничого комплексу, забезпеченого власними трудовими, матеріальними і фінансовими ресурсами;

- регіональний ринок товарів і робочої сили та ринкова інфраструктура.

До системи регіонального управління, насамперед, належать підсистеми:

- центральних і регіональних органів влади;– сукупність функцій, що здійснюються державними органами, а також різноманітні методи, ресурси, що використовуються для реалізації цих функцій;

- зв'язків (прямих і зворотних), що виникають між об'єктами і суб'єктами управління.

У свою чергу, розвиток регіональної системи управління в ринкових умовах передбачає:

- виявлення і визначення найраціональнішої системи управління, її ієрархічної структури та адекватної їй системи суб'єктів управління;

- оптимізацію існуючої регіональної системи управління на основі спеціально розроблених критеріїв на рівні сучасних і перспективних вимог і завдань соціально-економічного розвитку;

- прогнозування змін у регіональній системі управління [6].

Недостатнє та неефективне використання ресурсів у регіонах обумовлене, насамперед, недосконалим законодавчим забезпеченням організаційно-фінансових відносин щодо використання ресурсно-інвестиційного потенціалу регіонів, що створює низку негативних фінансових наслідків, пов'язаних із розподілом фінансів у інші сектори економіки та відтоком капіталу за кордон (7).

Одним із механізмів реалізації соціально-економічної політики у регіонах є її нормативно-правове забезпечення. Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів», що визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної регіональної політики щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання репресивності регіонів. Згідно з цим законом, організаційне забезпечення державного стимулювання розвитку регіонів здійснюється відповідно до основ державної регіональної політики, державних програм економічного і соціального розвитку України, законів про Державний бюджет України, загальнодержавних програм, інших законів та актів законодавства України, а також програм економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, місцевих бюджетів.

На виконання зазначеного Закону Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», яка визначила ключові проблеми регіонального розвитку, пріоритети державної регіональної політики з погляду загальнонаціональних потреб та інтересів [8].

Суб'єктами управління соціально-економічним розвитком регіонів та їх завданнями визначено такі:

1. Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Визначення основних напрямів внутрішньої політики та створення нормативно-правового поля регіонального розвитку, спрямування процесів комплексного соціально-

економічного розвитку регіонів, моделювання інструментів та механізмів регіонального розвитку.

2. Місцеві органи виконавчої влади. Запровадження на місцевому рівні інструментів та механізмів регіонального розвитку, визначених державою, з метою розв'язання найбільш актуальних проблем економічного і соціального розвитку.

3. Органи місцевого самоврядування. Застосування інструментів та механізмів регіонального розвитку на місцевому рівні, ґрунтуючись на місцевій ініціативі та інтересах територіальних громад.

Об'єктом управління виступає регіональна соціально-економічна система, яка є динамічною системою та має такі особливості:

– складається з керуючої та керованої підсистем; має велику кількість комунікативних зв'язків; змінюється з часом та відчуває на собі значний вплив різноманітних чинників зовнішнього середовища;

– характеризується визначеністю меж, цілісністю, відносною відокремленістю від зовнішнього середовища, неоднорідністю елементів та розбіжністю їх інтересів, багатофункціональністю тощо;

– має багато суперечностей у процесі функціонування та розвитку, зокрема між спеціалізацією та комплексністю;

– чутлива до найменших змін, що відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищах.

Незважаючи на необхідність застосування правових інструментів управління соціально-економічним розвитком на регіональному рівні, кількість нормативно-правових актів, предметом регулювання яких виступає власне регіональний рівень державної політики, є незначною. Крім зазначених вище, слід також зазначити такі закони України, як «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації». Важливими нормативними документами є «Концепція державної регіональної політики» (затверджена Указом Президента України у 2001 році) і «Концепція державної регіональної політики» (затверджена на

засіданні Кабінету Міністрів України 2 липня 2008 р.). На стадії розгляду знаходиться проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції державної регіональної політики») тощо.

Питань регіонального розвитку торкаються окремі норми Бюджетного та Земельного кодексів. Однак не існує базового закону щодо регулювання розвитку регіонів. Таку прогалину нині намагається заповнити Закон України «Про засади державної регіональної політики», проект якого розроблено за дорученням Кабінету Міністрів України як реалізацію Концепції державної регіональної політики (2008 р.)

Однією з вимог іншого системоутворюючого нормативно-правового документа – Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року – є прийняття на рівні області стратегій регіонального розвитку, узгоджених з положеннями Державної стратегії. На основі затверджених регіональних стратегій між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою Автономної Республіки Крим (АРК), обласними, Київською та Севастопольською міськими радами можуть укладатися угоди щодо регіонального розвитку. Однак, станом на березень 2010 року таких угод було укладено лише чотири: з Донецькою, Львівською, Вінницькою та Волинською областями. Процес стратегічного планування в деяких регіонах зіткнувся з низкою серйозних перешкод. З огляду на це, не всі регіони вчасно затвердили стратегії розвитку до 2015 року або затвердили їх із запізненням на більш тривалий час. Так, зокрема, стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 року затверджена рішенням обласної ради лише у грудні 2010 року. Стратегією визначено 9 напрямів подальшого розвитку сталого розвитку харківського регіону [9].

Пріоритети довгострокового розвитку АРК та м.Севастополя визначено відповідними державними програмами, а не власними розробленими стратегічними документами, що не створює можливостей цим регіонам повноцінно враховувати власні потреби та наявний потенціал тощо [10].

Існуючі конфлікти між обласними державними адміністраціями, обласними радами та групами впливу на рівні регіону, а також різне бачення пріоритетів розвитку регіону суттєво перешкодило своєчасності підготовки відповідних регіональних стратегій. Низка регіонів (Херсонська, Житомирська, Луганська, Запорізька, Тернопільська області тощо) затвердили стратегії розвитку на період до 2015 року лише у 2008 р., хоча Постановою Кабінету Міністрів від 21 липня 2006 р. № 1001 всі регіони були зобов'язані надати проекти стратегій на затвердження обласних рад у тримісячний термін.

Недоліками стратегічного планування розвитку регіонів і, як наслідок, причинами низької ефективності соціально-економічної політики на рівні регіону, є такі:

- надмірна формалізація процедур розробки й затвердження стратегій. Шаблонне використання розробниками стратегій рекомендацій Міністерства економіки України хоча й підвищує шанси регіону на позитивне вирішення у подальшому питання про укладання Угоди, але при цьому залишає поза увагою значну частину важливих проблем розвитку тієї чи іншої території;

- декларативний характер більшості стратегій розвитку регіонів. Попри те, що стратегія розвитку відповідного регіону до 2015 р. у більшості випадків рішеннями обласних державних адміністрацій визначається як обов'язковий до виконання документ, зміст цих стратегій часто далекий від власних потреб та можливостей розвитку цих регіонів.

Практична діяльність з розробки регіональних стратегій (зокрема стратегії економічного та соціального розвитку Луганської обл. на період до 2015 року) [11] і теоретичні дослідження Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України [12] дозволили виявити основні тенденції, що визначають напрями формування та раціоналізації системи управління територіальним розвитком у сучасних умовах глибоких ринкових перетворень:

- необхідність розвитку систем управління обумовлена динамічною



зміною складності об'єкту управління та його сутнісних характеристик;

- структура органів управління, ступінь деталізації функцій і вибір оптимальних методів переважно залежать від конкретних соціально-економічних умов – концентрації виробництва, його спеціалізації, кількості суб'єктів економічної діяльності (основних, допоміжних, обслуговуючих), розгалуженості зв'язків, кількості високотехнологічних виробництв, наявності навчальних закладів та ін.;

- варіативність об'єктів управління, навіть схожих за основними економічними показниками, вимагає вироблення певного консолідованого підходу до розробки та впровадження регіональної політики у всіх регіонах;

- кожному регіонові властиві різні спрямованість і динаміка розвитку.

Модернізація продукції, що випускається, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, впровадження прогресивних наукомістких технологій, технічне переозброєння та модернізація устаткування, виробництво конкурентоспроможної продукції, підвищення рівня зайнятості населення та якості його життя вимагають адекватного перетворення форм і методів управління регіональною економікою.

Значно впливають на формування механізму управління соціально-економічним розвитком територій зміни в організації системи управління на рівні регіонів. Специфіку перетворення регіонального управління на сучасному етапі визначає показова тенденція щодо використання дедалі більшої кількості різновидів організаційних нововведень на рівні основної ланки управління регіоном (сьогодні це місцеві державні адміністрації), запровадження нових структурних підрозділів, допоміжних структур, широкої розмаїтості сфер і способів їх впливу. Суб'єкт управління намагається якомога більше відповідати об'єкту. Це підтверджує висновок про те, що в кожному регіоні вдосконалення систем управління має бути специфічним, враховувати конкретні умови функціонування та розвитку. Таким чином, у сфері управління регіоном і його поділі має знайти відображення відповідна переорієнтація від типізації використовуваних форм

і методів управління до їх необхідного різноманіття та дієвості.

Незважаючи на те, що на практиці самостійність суб'єктів регіонального управління, встановлена законодавчими актами використовується недостатньо (переважно через причини суб'єктивного характеру), узагальнення досвіду діяльності місцевих органів влади підтверджує тенденцію збільшення функцій, що ними виконуються, за рахунок делегування значної кількості повноважень і управлінських функцій на нижчі рівні. З урахуванням конституційної реформи, саме на регіональний рівень покладено основне навантаження та відповідальність за здійснення державної політики і, передусім, реалізації більшості за наведених вище функцій, зокрема планування та прогнозування, управління технічним розвитком, сферою зайнятості, а також кредитно-фінансову і зовнішньоекономічну діяльність.

Все більше роль держави поступово зводиться до координування і взаємоузгодження інтересів усіх учасників процесу регіонального управління. З огляду на це, першочерговими завданнями регіональної політики є такі:

- стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку на основі ефективного використання потенціалу регіонів;
- запровадження механізмів подолання асиметрії розвитку регіонів та підтримання депресивних територій;
- пошук компромісу з питань економічної свободи регіонів;
- реалізація принципу розширення міжрегіональної економічної взаємодії;
- зміцнення матеріальної бази територіальних громад шляхом переходу до взаємовідносин державного бюджету безпосередньо з бюджетами органів місцевого самоврядування;
- активізація розвитку транскордонного співробітництва в економічній сфері.

Перерозподіл функцій управління між центральними та місцевими

органами влади практично означає перехід частини управлінських зв'язків із зовнішніх у внутрішні. При цьому збільшення числа внутрішніх зв'язків у системі управління регіоном одночасно супроводжується підвищенням їхньої складності. Це об'єктивно обумовлено тим, що розширення самостійності обов'язково пов'язане з підвищенням відповідальності за якість прийнятих і реалізованих керуючих впливів. Зрозуміло, що пасивний «супровід» реалізації прийнятого «зверху» рішення без урахування конкретних умов не сприяє вияву творчого ставлення до праці співробітників регіонального апарату управління. У випадку самостійної розробки, обґрунтування, прийняття й реалізації рішення з розвитку підприємства обрані керівники регіону та фахівці морально і матеріально зацікавлені в забезпеченні максимальних кінцевих результатів, що значною мірою активізує їхню діяльність з пошуку найефективніших варіантів управлінських рішень. Це формує спонукальний мотив як щодо розвитку міжфункціональних зв'язків у керуючій системі для забезпечення високої обґрунтованості прийнятих рішень, так і щодо поглиблення і деталізації суб'єктно-об'єктних відносин, що чітко орієнтують на досягнення поставленої мети.

Збільшення кількості внутрішніх зв'язків між суб'єктами економічної діяльності регіонального рівня та зростання їхнього значення характеризують таку тенденцію розвитку систем управління, як підвищення їхньої цілісності, що, безсумнівно, має велике значення для вдосконалення загальних засад управління регіоном. Також важливо відзначити необхідність зміни змісту керуючого впливу, додання йому більшої економічної обумовленості. Виконання прийнятих управлінських рішень у перспективі має забезпечуватися, насамперед, під впливом економічних, а не адміністративних методів управління шляхом формування та взаємопогоджуваної реалізації індивідуальних, територіальних і суспільних інтересів. Ця тенденція обумовлена одночасним впливом зміни внутрішніх і зовнішніх умов функціонування та розвитку регіонів наступними способами:

- збільшення питомої ваги недержавного сектору підвищує

самостійність суб'єктів соціально-економічної діяльності, скорочує кількість вертикальних зв'язків управління об'єктами економічного розвитку, сприяє поширенню різних форм самоврядування. При цьому спостерігається не тільки зменшення кількості керуючих впливів з боку апарату суб'єктів регіонального управління, а й перетворення їхнього якісного змісту за рахунок переорієнтації на поєднання інтересів як суб'єктів економічної діяльності, так і регіону в цілому на основі застосування переважно економічних важелів і стимулів;

- розвиток інформаційних технологій, прискорення науково-технічного прогресу істотно підвищують вимоги до процесу управління, розробки рішень, прийняття та реалізації оптимальних варіантів. Це стає обов'язковою умовою досягнення таких кінцевих результатів управління економікою, що можуть забезпечити стійке фінансове становище й ефективний розвиток регіону. На цій основі керуючий вплив сприймається як економічно обумовлена необхідність, оскільки його реалізація здійснюється з метою задоволення інтересів усіх учасників економічної діяльності.

Як вважає В.Мамонова, проблеми адміністративно-територіального устрою, які все ще не знайшли свого розв'язання, призводять до недостатньої результативності та ефективності управлінських рішень на регіональному і місцевому рівні [13].

Однак прийняті та реалізовані на регіональному рівні управлінські рішення на сьогодні ще далекі від відповідності таким вимогам. Серед недоліків у прийнятті управлінських рішень на регіональному рівні можна виокремити такі:

- значний обсяг прийнятих рішень («перенасичення») призводить до невиконання значної їх частини;
- знову прийняті рішення не враховують попередні, дублюють одне одного;
- відбувається трансформація мети рішення в процесі його руху ієрархічними рівнями;

- приймаються так звані «псевдорішення», що тільки імітують реальні керуючі впливи;
- недостатня технологізація процесів підготовки й прийняття рішень (насамперед типових, тобто тих, що регулярно повторюються);
- незбалансованість керуючого впливу на різні підсистеми об'єкта управління (невідповідність «обсягу уваги» до розвитку тієї або іншої найважливішої для регіону економічної сфери);
- відсутність процедури узгодження рішень з їхніми виконавцями;
- тривалий термін процесу підготовки та прийняття рішень, їх «запізнення»;
- нереальні «мобілізуючі» терміни, установлені для виконання рішень;
- низька питома вага інноваційних, стратегічних рішень, у рішеннях мало елементів «виконавчого задуму»;
- недостатнє інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень;
- відсутність на початковому етапі розробки рішення детальної діагностики вихідного стану об'єкта управління і моделювання бажаного стану;
- недостатня ефективність механізму оцінки виконання рішень.

Зазначений перелік може бути продовжений, але навіть узагальнені причини неякісних управлінських рішень на регіональному рівні дозволяють намітити та вжити заходів для підвищення їх якості. Проте, для значного підвищення ефективності управління важливо забезпечити комплексність здійснюваних заходів, названі причини неякісного управління доцільно деталізувати, дослідити кожний етап процесу прийняття та реалізації управлінського рішення і кожного елементу системи управління.

Таким чином, можна зробити певні висновки, а саме:

- в умовах глибоких ринкових перетворень управління територіальним розвитком стає визначальною ланкою механізму державного управління;
- в управлінні розвитком територій існують проблемні питання, зумовлені складним взаємопроникненням природних, просторових,

економічних, політичних і соціальних суперечностей, що пов'язано зі значною неоднорідністю територій країни та значною поліструктурністю територіальної організації влади;

- спостерігаються протиріччя та конфлікти інтересів між зацікавленістю учасників місцевого розвитку, фактичною компетенцією органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, задоволенням територіальної громади в управлінських послугах і можливостями щодо забезпечення їх якості тощо;

- незважаючи на значну кількість нормативно-правових документів, що визначають економіко-правові та організаційні засади реалізації державної політики, законодавча база щодо державного регулювання власне регіонального рівня потребує удосконалення;

- роль держави стосовно забезпечення розвитку регіонів у сучасному світі не обмежується лише регуляторними функціями (стимулювання економічного зростання, раціонального використання трудового потенціалу, забезпечення прогресивних зрушень у галузевій і територіальній системах, підтримання експорту продукції та послуг);

- головною метою державного управління сталим регіональним розвитком повинне стати забезпечення економічної й соціальної стабільності, захист вітчизняних виробників на світових ринках, гармонізація майнових відносин, зміцнення існуючого ладу, демократизація управління, імплементація держави в європейські та євроатлантичні структури.

### **Список використаних джерел:**

1. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=2850-15>

2. Бабаєв В.М. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (концептуальні основи та методологія) [монографія]

/В.М.Бабаєв. Л.Л.Товажнянський та ін. – Харків : НТУ «ХПІ», 2006. – 316 с.

3. Экономическая энциклопедия. Политическая экономия / гл. ред. А. М. Румянцев.– М. : Советская энциклопедия, 1975. – 560 с. – 2 т.

4. Арженовский, И. В. Региональный рынок: воспроизводственные аспекты / И. В. Арженовский. – Нижний Новгород, 1997. – С. 20.

5. Осауленко, О. Регіональна статистика в системі державного управління / О. Осауленко, В. Карпов // Командор. –2002. – №1. – Ст. 3.

6. Тимчук, М. Ф. Регіональна економіка (конспект лекцій) / М. Ф. Осадчук. – К. : ІММБ, 1998. – 57 с.

7. Проект Закону України про Концепцію переходу до сталого розвитку № 3234-1 – Режим доступу: [http://gska.rada.gov.ua/pls/zveb\\_n/](http://gska.rada.gov.ua/pls/zveb_n/)

8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF>

9. Стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 року: затв. рішенням обласної ради від 23 грудня 2010 р. (III сесія VI скликання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oblrada.kharkov.ua/ukr/decisions/>

10. Жук, В. І. Підвищення ефективності реалізації Угод щодо регіонального розвитку між Кабінетом Міністрів України та обласними радами : аналіт. записка / В. І. Жук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/Monitor/September09/18.htm>

11. Стратегії економічного та соціального розвитку Луганської області на період до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.loga.gov.ua/netcat\\_files/677/433](http://www.loga.gov.ua/netcat_files/677/433)

12. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків: (кол.наук.-аналіт.моногр)/ за ред. Е.М.Лібанової. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України, Держкомстат України, 2010. – 496 с.

13. Державне управління та місцеве самоврядування: тези XII Міжнар. Наук. Конгресу, 29 березня 2012 р. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. – 376 с.

***Volyk S.V. Support the sustainable regional development with government funds***

Clarified the main levers of influence of government on social and economic processes in the approval of market relations.

**Key words:** region, regional policy, regional governance, sustainable development of regions, local level.

***Волик С.В. Обеспечение устойчивого развития регионов средствами государственного управления***

Выявлены основные рычаги влияния государственного управления на социально-экономические процессы в условиях утверждения рыночных отношений.

**Ключевые слова:** регион, региональная политика, региональное управление, устойчивое развитие регионов, местный уровень.